

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII. Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—, Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—, V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 92.

Sreda, 12. novembra 1930.

Leto V.

Volilna zmaga socialne demokracije v Avstriji.

Dunaj rdeč. — 72 socialno demokratičnih poslancev, eden več kot v starem parlamentu. Krščanski socialci in fašisti izgubili 7 mandatov. — Voditelji fašizma „knez“ Starhemberg, dr. Pfrimer in dr. Steidle sramotno propadli.

Boj med avstrijsko fašistično reakcijo in socialno demokracijo je končal z zmago socialnih demokratov, ki je zlasti na Dunaju katastrofalno porazila krščanske socialce in njihove zaveznike heimwehrovce.

Rezultat nedeljskih volitev, ki so se vršile ob veliki udeležbi volilcev in volilk — tako je n. pr. na Dunaju dosegla udeležba ponekod 98 odstotkov — in so kljub provokacijam heimwehrovskega notr. ministra potekle v miru in redu, je sledeči:

socijalni demokrati	72
krščanski socialci in Heimwehr	66
meščani in kmeti (dr. Schober)	19
Heimatblock	8

Socijalni demokrati so s tem postali relativno najmočnejša stranka v avstrijskem parlamentu, kjer bodo imeli predsednika.

V primeri z volilnim rezultatom l. 1927 so socijalni demokrati pridobili en mandat. Krščanski socialci in dunajski heimwehrovci so izgubili 7 mandatov, od teh 4 na Dunaju. Velenemci, demokrati in kmeti, ki so l. 1927 deloma kandidirali skupno s prelatom Seiplom na tkzv. »Einheitsliste«, so bili sedaj združeni v Schobrovem bloku in so odnesli iz volilnega boja 19 mandatov, dočim so jih poprej imeli skupno 21. Heimwehrovci sami pa so dosegli le 8 mandatov. Njih glavni vodje so kot kandidati sramotno propadli.

Tkzv. narodni socialisti (Hitlerjevci) niso dosegli količnika, komunisti so dobili 20.000 glasov, cesarju zvesta stranka pa samo par tisoč.

Glasovi še niso točno prešteti. Po dosedanjih poročilih so socijalni demokrati dobili 1.517.603 glasove, krščanski socialci in dunajski Heimwehr 1.307.685 glasov.

Koroške volitve za deželni zbor.

Pri koroških deželnozbornih volitvah so dobili socijalni demokrati 66.477 glasov, dr. Schobrov blok 34.580, narodni socialisti (fašisti) 10.220, koroški Slovenci 8895, in komunisti 888 glasov. Slovenci so izgubili od zadnjih volitev skoro tisoč glasov, ker niso marali voliti krščanskih socialcev. Mandatov imajo v deželnem zboru: soc. demokrati 15, Landbund 8, krščanski socialci 6, Heimatblok 3, Slovenci 2. — V deželni zbor so Slovenci samostojno kandidirali.

Laži o vladni krizi v Angliji.

Protidelavsko časopisje je razširilo te dni vest, da hočejo izstopiti iz angleške delavske vlade finančni minister Snowden, lord admiralitete Aleksander in tajnik za Indijo, Wedgwood Benn. Macdonald je te vesti odločno preklical. Vestí so bile najbrže razširjene, da bi avstrijskim fašistom porasel pogum, socialne demokrate pa zapustila korajža. Volitve so pokazale, da je bila ta zvijačna vest slaba medicina. Obenem je Macdonald tudi povedal, da delav-

Volitve v štajerski deželni zbor.

Rezultat je sledeči: 17 socialnih demokratov, 17 krščanskih socialcev, 8 Landbundovcev in 6 heimwehrovcev.

Volitve v burgenlandski deželni zbor: Rezultat je sledeči: 13 socialnih demokratov, 14 krščanskih socialcev in 5 Landbundovcev.

Z nekako grozo in trepetom je pričakovala vsa demokratična evropska javnost, kakšen bo izid pri volitvah majhne evropske države Avstrije, ki je danes nekako srce demokracije v centralni Evropi. Napredovanje fašizma pri volitvah v Nemčiji je bilo strašilo, češ, da je Mussolinijeva diktatorska duša zastripila že tudi vso Evropo. Avstrijske volitve so pa pokazale, da fašizem ni vsegamogočen, da politično izobraženo in demokratično vzgojeno ljudstvo ne mara, da bi en sam Mussolini ali njegov učencev mislil in delal za demokratični narod avstrijski.

Avstrijski krščanski socialci so klicali pri teh volitvah na pomoč škofove, bedne koroške Slovence, fašiste in ostale meščanske stranke. Njih edina parola v volilni borbi je bila — smrt marksistom, to je, delavskemu političnemu vplivu v državnih upravi in povsod, kjer se odloča o usodi delovnega naroda. Socijalna demokracija je pa kljub vsem naporom krščanskih socialcev in škofov pridobila en mandat več in ima sedaj v avstrijskem parlamentu 72 poslancev, dočim so jih krščanski socialci izgubili sedem.

Velik je pomen te zmage nad srednjeevropskim fašizmom, ker odvarja lepše perspektive za bodočnost. Avstrijska socijalna demokracija je bila poklicana, da ga je ob njegovem najhujšem navalu ustavila in ga temeljito zavrnila ter dokazala, da je z duhom demokracije in ob najvzornejši disciplini mogoče namah nagnati grozečo reakcijo tja, kamor spada — v kot starih arhivov, kjer je shranjena zgodovina hierarhičnega fevdalizma.

Zmaga socialne demokracije pomeni torej povsem novo ero, ero ofenzivnega boja proti klerikalni in fašistični reakciji v Evropi.

Socijalni demokrati svoje zmage niso dosegli z ljubimkanjem na desno in levo, ampak le na podlagi svoje izrazite načelnosti in organizatorične discipline. Mevže takih zmag ne morejo nikdar doseči, ker ne more biti

v njih vrstah ne enotnega duha ne enotne discipline.

S svojim političnim delovanjem in z volitvami je socijalna demokracija avstrijska dokazala, kako je treba delati politično, organizatorično in praktično, ko pride do političnega vpliva.

Avstrijski socijalni demokrati čestita ves svetovni proletarijat na uspehu in pozdravlja nje zmago kot prvo ofenzivo proti srednjeevropskemu fašizmu.

Ljuta volilna borba v Avstriji.

Malokdaj in malokje so se v zgodovini vršile tako pomembne parlamentarne volitve kakor so bile avstrijske dne 9. t. m., ko jih je vodila volilna vlada krščanskih socialcev in kričavih fašistov pod vodstvom notranjega ministra kneza Starhemberga. Ljutost boja sicer ni šla toliko za nova fašistična načela, kakor za to, da se oslabi politični vpliv socijalne demokracije v parlamentu in na Dunaju. Iz zgolj sovražstva do delavske socijaldemokratske stranke so krščanski socialci pozvali fašiste v vlado, meneč, da bodo z njih pomočjo zadali delavstvu težak udarec. Seveda so gospodje krščanski socialci prezrli opasnost, ki jim preti po fašizmu in ki obenem spravlja avstrijsko republiko v največjo nevarnost, ker na ubožni Avstriji interesirano inozemstvo iz lastne sebičnosti ne bi hotelo dopustiti, da se v Avstriji izvrše politični prevrati, ki bi omajali sedanje temelje republike.

Krščanski socialci se sami boje fašistov, ker so jim že doslej delali neprijetnosti s svojimi kverulantskimi izjavami o nasilstvih in pučih, vendar pa menijo, da bodo po volitvah z drugimi meščanskimi strankami parirali fašistovski namene, o katerih fašisti toliko govore. — Značilno je, da je oče te politične morale prelat dr. Seipel, ki je hotel v tej volilni borbi imeti vse pomočke za volilno propagando v svojih rokah, ki jih je tudi temeljito izrabil s konfiskacijami in propagando najgrše vrste. Vaugoin je pa celo sam priznal, da proti socijalni demokraciji vodijo borbo edino krščanski socialci in da jim druge stranke, ki tudi hlinijo ta boj, pravzaprav »pajdajo v hrbet«. Ta izjava je znak slabe vesti, ki se je pričela zbujsati krščanskim socialcem.

Izid volitev v Zedinjenih državah.

Kapitalisti so zmagali.

V reprezentančno zbornico Zedinjenih držav je bilo izvoljenih 218 republikancev, 216 demokratov in 1 farmer. Demokrati smatrajo izid volitev za svoj uspeh. Med demokrati je pa nekaj poslancev, ki so izjavili, da bodo sodelovali z republikanci. Demokratski uspeh je deloma podprlo protiprohibicijsko gibanje in pa odpornost proti odpisu vojnih dolgov, oz. revizije mirovnihih pogodb.

Razorožitvena komisija zopet zboruje.

Pot do razorožitve pa je še dolga, ker se diplomatom ne mudi.

Dne 6. t. m. je zopet pričela zborovati pripravljalna razorožitvena komisija po poldrugoletnem odmoru. Prvotno je bilo zastopanih v komisiji osemnajst, sedaj pa je v njej zastopanih dvaintrideset držav. Predsednik je v otvoritvenem nagovoru rekel, da je popolna razorožitev oddaljen ideal. Nemški delegat Bernsdorff je poudaril, da se vprašanje ne jemlje resno. Narodi so nejevoljni, ker se že pet let govori o razorožitvi, a nič ne stori. Komisija naj se razpusti, pa naj Društvo narodov napravi potrebne sklepe. Ruski delegat Litvinov je podal daljšo izjavo glede na delovanje Društva narodov ter zlasti poudaril grozečo nevarnost nove svetovne vojne, češ, da je odpor proti razorožitvi pri večini držav prej večji kakor je bil. Ruska delegacija ne bo ponavljala svojih predlogov, omeji se le na stavljene predloge glede rezerv in vojnega materijala. Če pa večina vztraja na negativističnem stališču, se sovjetska delegacija ne bo več zanimala za delo odbora.

Angleški delegat lord Robert Cecil je izjavil v imenu angleške vlade, da se bo potrudil, da se spravi vprašanje razorožitve vsaj korak naprej in s tem izvede »mirna revolucija«. Predlaga, da se ustanovi pri Društvu narodov stalna razorožitvena komisija, ki naj ji pripadajo tudi ameriške Zedinjene države in sovjetska Rusija. Ta stalna komisija, katere člani naj bodo neodvisni od posameznih vlad, naj se sestavi iz strokovnjakov, ki bodo presojali vse tožbe in pritožbe proti izvedbi razorožitve. Komisija predloži Društvu narodov vsako leto poročilo in v prepisu vsem vladam. Drugi predlog se tiče v glavnem pomorskih pogodb v Washingtonu in Londonu, ki ostanejo zaenkrat nedotaknjene in tretji predlog ugotavlja okoliščine, v katerih se sme v konvenciji določeno število čet zvišati, to je, v slučajih uporov, ogrožanja itd., toda to le, če svet Društva narodov dovoli.

Seje se udeležuje 32 glavnih delegatov in okoli dvesto strokovnjakov, večinoma vojaški in pomorski strokovnjaki. Časnikarskih poročevalcev, zlasti ameriških, angleških, francoskih in italijanskih je na seji nad 120.

Angleška delavska stranka svari

avstrijske reakcionarje.

Oficijelno glasilo angleške delavske stranke »Daily Herald« je pisalo k nedeljskim volitvam v Avstriji: Borba med ustavoverno demokracijo in močno oboroženimi silami fašizma ni le za Avstrijo in ne le za Evropo, marveč je za ves svet vitalnega pomena. Opožumljeni po Hitlerjevem volilnem uspehu (v Nemčiji), ne zahtevajo fašisti nič manj kakor uničenje ustave. Svoje namere niti ne skrivajo. Starhemberg izjavlja, naj izidejo volitve kakor že, da bodo on in njegovi fašistični tovariši v bodoče vladali Avstrijo.

Pripravlja se državni prevrat. To je slabo ravnanje. Avstrija se nahaja v gospodarskem položaju, zaradi katerega je bolj odvisna od inozemskega kredita kakor vse druge

Maribor.

Ministri prišli v Maribor. Včeraj popoldne so prišli ministri dr. Srškić, dr. Shvegel, ing. Serbec in dr. Svrlluga v Maribor. Na magistratu je bila sklicana slavnostna seja občinskega sveta. Zvečer je občina priredila slavnostno večerjo, danes pa se vrše razgovori ministrov z nekdanjimi političnimi voditelji in predstavniki korporacij. Popoldne se ministri odpeljejo v Ptuj.

Delna oprostilna razsodba v komunističnem procesu. V Beogradu se je vršila dne 10. novembra pred sodiščem za zaščito države razprava proti železničarjem Goltezu Antonu, Zalokarju Milanu, Letonji Štefanič in Jennisiyu Maksu radi suma komunistične propagande. Obtoženega Jennisya je zastopal dr. Reisman. Državno sodišče je obsodilo v Nemčijo pobeglega Golteza na 7 let robije, ostale obtožence pa je oprostilo.

Manufaktura, krzno, trenchcoati, Hubertus-plašči, usnjene suknje in pletenine. L. Ornik, Maribor, Koroska cesta 9. — Plačilne olajšave!

Polnilna peresa dobite že za 18 dinarjev v papirnici Ljudske tiskarne. Oglejte si jih!

Ruše.

Smrtna kosa. Dne 31. oktobra t. l. je kruta smrt iztrgala iz naših vrst s. Kaiserja Pavla, ki je umrl na proletarski boleznijetiki. S. Kaiser je bil v tovarni za dušik več let glavni obratni zaupnik ter član SDZJ. Ruško delavstvo bo ohranilo pokojnika, borilca za delavske pravice, v trajnem spominu.

Priljubljeni odbor KPTL sklicuje za nedeljo, dne 16. novembra

1930 ob 9. uri dopoldne ustanovni občni zbor Krajevne protituberkulozne lige v Rušah, ki se vrši v tuk. občinskih prostorih. Na ta občni zbor se vabi vsakogar, ki hoče stopiti med bojevnike v boju proti jetiki.

Jesenice.

Smrtni padec v tovarni KID. V sobotnih opoldanskih urah se je po jeseniškem mestu raznesla komaj verjetna novica, da je v tovarni na Savi padel pri delu 8 do 10 m globoko mladi mehanik **Mirko Bahun**. Vest je žal odgovarjala resnici. Imenovani je v družbi sodelavca Stravs Pavleta izvrševal popravilo pri dvigalu generatorja v razbeljarni. Kakor mnogo del v tovarni, je bilo tudi to delo nad vse opasno, a jima je šlo skoro do zadnje minute gladko izpod rok. Ker je za mehanični obrat vpeljana angleška sobota in se je bližal konec službe, sta delo podvojila; vsled premalih varnostnih naprav se je pa nenadoma zlomilo ogrodje, na katerem sta stala in sledila je težka katastrofa. Stravs Pavle se je na čudežen način nekje ujel in rešil. Bahun je pa padel 8 m globoko na tlak in obležal nezavesten. Po dveh urah je pa v bolnici umrl. Njegova smrt je vsakogar pretresla. Nad vse hudo je pa zadela njegovo mater, ki je na prav tragične načine že izgubila troje odraslih otrok in je bil ta zdaj njen hranitelj. Enega sina je ubila elektrika v Mariboru, drugi sin in hči sta pa podlegla strašni tuberkulozi, ki je v industriji doma. Zdaj je prišla še smrt mladega Mirka. Hude so žrtve dela, težko je trpljenje proletarskih mater. — Jeseniško delavstvo, naj te smrt opozori na vse, kar povzroča te žrtve.

Prošli teden sta umrla zidar Zupančič in kovač Noč.

Jeseniška cerkev je dozidana. Jeseničanom prav lep blagoslov v obliki velikega dolga, ki nas bo moril, kajti božjega hrama niso povečavali zastoj, kakor tudi niso zidali zastoj vodovoda, kar je pripravilo strašno katastrofo in trem malim posestnikom, tov. delavcem, je plaz pokopal skromne domove. — **Bog živi naš magistrat!!!**

Ferdo Delak:

Politično gledališče.

Paris 1930.

Pod tem naslovom je izdal, danes v Evropi najbolj poznani gledališki revolucionar **Erwin Piscator**, okrog tristo strani obsegaajočo knjigo o svojem delu in o pomenu političnega gledališča. Ker je ta knjiga o gledališki literaturi osamljena in ni samo z ozirom na Piscatorjevo delo zanimiva, ampak nas tudi uvaja v nov svet odrskih možnosti, bom z ozirom na one Piscatorjeve uprizoritve, katerim sem v Berlinu prisostvoval, skušal analizirati avtorja te knjige in njegovo delo.

Piscatorjevo gledališče, ki je bilo prvotno le eksperimentalno oddeljenje berlinske »Volksbühne«, je nastalo v borbi za uprizoritev Welksove drame »Gewitter über Gottland«. O priliki te uprizoritve so se v vodstvu »Volksbühne« formirale dve fronti, ena pod devizo: »umetnost bodj izraz človečansko velikega«, druga pod devizo: »umetnost bodj sredstvo socialnega razkroja«. Prerekanja teh dveh si nasprotujočih stani, sta že itak latentno krizo tega gledališča le še poslabšala. In sedaj je mislil Piscator, da je poklican on, da z ustanovitvijo lastnega gledališča to krizo v gotovem smislu odstrani.

Ali si že član »Cankarjeve družbe«? Poskrbi, da bodo tudi Tvoji prijatelji postali naročniki. Za 20 Din dobite štiri lepe knjige.

In tako je v meščanskem taboru, od kapitala financirano in državno koncesijonirano nastalo gledališče, katerega program jelbit: **socialni prevrat**. Tako bi naj — prvič v zgodovini gledališča — služil komplicirani gledališki aparat reprezentaciji svetovnega nazora in borbene volje proletarijata. V nasprotju z današnjim gledališčem, ki je prenehalo biti vzgojni zavod, in služi le še kot meščansko zabavišče, je hotel Piscator usmeriti gledališče tako, da bi zopet služilo družabni koristi, sedaj v boju socialnega prevrata.

Slednje je pa zahtevalo tudi prevrat v odrskih sredstvih. S tem ne mislim reči, da je opustil Piscator odrska sredstva meščanskega gledališča, ne, moral jih je le novi ideji gledališča primerno prenoviti. Tako stopi na mesto dekorativnega konstruktivno, **emocionalnemu** se kot enakovredno pridruži **racionalno**, sensualno zamenja **pedagoško**, mesto fantastičnega pa prevzame **resničnost**.

Ker bi ta reformacija pomenila le prenovno gledališke oblike, je Piscator ovrgel tudi priznano, odnosno od meščanske kulture ustvarjeno dramatikino in predelal komade tako, da je prišlo predvsem do veljave njih socialna, ekonomska in politična tendenca.

Pomanjkanju prave arhitektonike in nove dramatične je pripisati Piscatorjevo svojevrstno odrsko oblikovanje in dramaturgijo. Štiri njegove najvažnejše inscenacije »Hoppla, wir leben!«, »Rasputin«, »Schwejk« in »Konjunktura«, so bile v obliki povsem različne. Piscator sam pravi o teh različnih inscenacijah, da niso plod tehnične fantazije v iskanju vedno novih senzacij, ampak da so **marksistične odrske zgradbe**. Kakor zveni morda čudno ta izjava, vendar mislim, da ima gotovo upravičenost, katero bom skušal v naslednjem razložiti.

(Dalje prihodnjič.)

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoj**

14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« weli«. Naroča se Administration der »Radio« weli« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemaj v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ČITAJTE!

novi izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI, Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravi vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo oviljanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Gramofone in šivalne stroje vseh vrst popravila najceneje meh. del.

Justin Gustinčič

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

V tekstilnem bazarju **Vetrinjska ulica št. 15** Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

Naročajte

novi izišlo knjigo

„Taškent“
kruha bogato mesto

od Aleksandra Neverova. Prevod preskrbel I. Vuk. Knjiga je lepo opremljena v kartonskih platnicah in stane 17 Din, v platno vezana 28 Din. Dobi se pri založništvu mesečnika »Svoboda« Ljubljana in v vseh knjigarnah

Stalna priloznostna prodaja velike zaloge

nogavic, telovnikov, puloverjev,

vsakovrstnih hišnih in kuhinjskih potrebščin, posebno

karlovarške porcelanaste posode

pri **Kormann-u, oddelek ostankov, Maribor, Gosposka ul. 3**

Hitro se en zvezek!



od Papirnice

Ljudske tiskarne
Slomškova trg 6

Popravila ur



srebrnine, kakor tudi gramofonov najboljšo, hitro in poceni

M. JIGER-JEV SIN
URAR
Maribor, Gosposka 15

Kupujte svoje potrebšchine pri naših inserentih.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Rotovski trg števil. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 7% proti trimesečni odpovedi.